

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΤΟΥ ΛΕΣΒΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ,

ΣΥΝΤΕΘΕΙΣΑ

Πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαζόντων αὐτὴν

ΠΑΡΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΕΣΒΙΟΥ

Τοῦ ἐφευρέτου τῆς μεθόδου.

1840.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΡΥΘΜΟΥ.

§ 1.

Ερ. Τί ἐστὶ Ῥυθμός;

Απ. Σύστημα τὸ ἐξ ἀνομοίων χρόνων συνιστάμενον (α), ἢ Σύστημα ἐκ βραχέων καὶ μακρῶν χρόνων συνιστάμενον

(α) Κατάτινας εἶναι ὁ ὀρισμὸς οὗτος τοῦ Ῥυθμοῦ.

(α) δηλ. ῥυθμὸς εἶναι ἡ μετὰ λόγου ἔνωσις τῶν βραχέων καὶ μακρῶν χρονικῶν κρούσεων (β).

Ερ. Ὅποια εἶναι ἡ ὕλη, ἀπὸ τῆν ὁποῖαν γεννᾶται ὁ ῥυθμὸς;

Απ. Ἡ ἀνόμοιος καὶ εὐτακτος χρονικὴ διαδοχὴ;

Ερ. Πόσα καὶ ὅποια εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ῥυθμοῦ;

Απ. Δύω· ὁ ταχὺς, καὶ ὁ βραδὺς τρόπος τῶν χρονικῶν κρούσεων.

Ερ. Πόσα καὶ ὅποια εἶναι τὰ συστατικὰ τοῦ ῥυθμοῦ;

Απ. Τέσσαρα· ἡ Θέσις, ἡ Ἄρσις, ὁ Ψόφος, καὶ ἡ Ἡρεμία.

Ερ. Τί ἐστὶ Θέσις;

Απ. Ἡ πρὸς τὰ κάτω φορὰ τοῦ κινουμένου σώματος.

Ερ. Τί ἐστὶν Ἄρσις;

Απ. Ἡ πρὸς τὰ ἄνω φορὰ τοῦ κινουμένου σώματος;

Ερ. Τί ἐστὶ Ψόφος;

Απ. Ἡ πλῆξις, ἡ κρούσις τοῦ σώματος.

Ερ. Τί δὲ ἐστὶν Ἡρεμία;

Απ. Ἡ στάσις, ἣτις γίνεται εἰς τὸ κινούμενον σῶμα.

§ 2.

Ερ. Τί ἐστὶ ῥυθμικὸς, (ἢ μετρικὸς) Ποῦς;

Απ. Μέρος ἐκ τοῦ ὅλου ῥυθμοῦ (γ), ἡ τάξις συγχειμμένα ἐκ βραχέων καὶ μακρῶν χρονικῶν κρούσεων.

(α) Κατάπινας δὲ αὐτῶ.

(β) ῥυθμὸς ἐστὶ χρόνου καταμέτρησις, κινήσεως γενομένης ποιᾶς τινος. Κατὰ δὲ Νικόμαχον, χρόνων εὐτακτος σύνθεσις· (Βακ. Γερ) κατὰ δὲ Ἀριστόξενον, χρόνος διηρημένος ἀφ' ἐκάστου τῶν ῥυθμίζεσθαι δυναμένων.

(γ) Ποῦς ἐστὶ, μέρος τοῦ παντὸς ῥυθμοῦ, δι' οὗ τὸ ὅλον καταλαμβάνομεν (Αριστ. εἰδ.).

- Ερ. Πόθεν γεννᾶται ὁ Ῥυθμικός Ποῦς ;
 Απ. Ἐκ τῆς τῶν συλλαβῶν συμπλοκῆς (α).
 Ερ. Τί ἐννοοῦμεν λέγοντες, μέτρον Ῥυθμικόν ;
 Απ. Ποδῶν συμπλοκὴν τεταγμένην (β).
 Ερ. Τί ἐστὶ Συμπλοκὴ τεταγμένη ;
 Απ. Σύστημα ποδῶν, ἐξ ἀνομοίων χρόνων συγκείμενον· τοῦτ' ἐστὶ Σύστημα, τὸ ὁποῖον συνίσταται ἀπὸ πόδας, ταχέεις καὶ μακροὺς χρόνους ἔχοντας.
 Ερ. Πόθεν γεννᾶται τὸ Ῥυθμικὸν μέτρον ;
 Απ. Ἐκ τῆς τῶν ποδῶν συμπλοκῆς, ἢ συνθέσεως.

§ 3.

- Ερ. Εἶναι σημεία, τὰ ἁπλοῖα νὰ μᾶς φανερώνουν τοὺς βραχεῖς καὶ μακροὺς χρόνους τοῦ Ῥυθμοῦ ;
 Απ. Εἶναι τὸ υ, καὶ τὸ — καὶ τὸ μὲν υ ὀνομάζεται βραχὺ, τὸ δὲ —, μακρόν.
 Ερ. Πόσον χρόνον φανερώνει τὸ καθ' ἓν ἀπὸ αὐτά ;

(α) Ὁ δὲ Πρασιπείωνος Σχολιαστῆς· Ποῦς ἐστὶ ποιῶν καὶ ποσῶν συλλαβῶν σύνθεσις εἰς εὐπρεπὲς σχῆμα· ποιῶν μὲν, ὅτι δεῖ τὰς μὲν μακρὰς εἶναι, τὰς δὲ βραχείας· ποσῶν δὲ, ὅτι δεῖ δύο εἶναι, ἢ πλείους· εἰς εὐπρεπὲς δὲ σχῆμα, ὡς, ἅτακτα εἰπωμεν τὰς συλλαβὰς, ἢ καθ' ἑαυτὰς συντίθεσθαι ἀλλήλαις, ἢ, τῆς μακρᾶς λυομένης εἰς δύο βραχείας· λέγεται δὲ καὶ συλλαβῶν σύστημα (Ἀρισταιδ.)

(β) Μέτρον ἐστὶ σύστημα ποδῶν, ἐξ ἀνομοίων συλλαβῶν συγκείμενον ἐπὶ μήκος σύμμετρον (Ἀρισταιδ.)

Μέτρον καλεῖται καὶ στίχος ἕκαστος· ἐκ μιᾶς γὰρ συλλαβῆς Ποῦς οὐ γίνεται, οὐδὲ ἐξ ἑνὸς χρόνου.

Απ. Τὸ μὲν βραχὺ, φανερώνει ἐνὸς χρόνου· τὸ δὲ μακρὸν δύο,
δηλ. τὸ διπλοῦν.

Ερ. Ἐκ πόσας Θέσεις καὶ Ἄρσεις σύγκειται ὁ χρόνος τῶν
σημασίων τούτων;

Απ. Ἐκ μίαν Θέσιν, καὶ ἄπο μίαν Ἄρσιν (α).

§ 4

Ερ. Εἰς πόσα διαιροῦνται οἱ ῥυθμικοὶ πόδες;

Απ. Εἰς τρία· εἰς δισυλλάβους, τρισυλλάβους, καὶ τέτρασυλ-
λάβους.

Ερ. Πόσοι καὶ ποῖοι εἶναι οἱ δισύλλαβοι;

Απ. Τέσσαρες· Ὁ Πυρρήχιος (1) υ υ
Ὁ Ἰαμβος (2) υ —
Ὁ Σπονδαῖος (3) — —
Καὶ ὁ Τροχαῖος — υ.

Ερ. Πόσοι καὶ ποῖοι εἶναι οἱ τρισύλλαβοι; (β)

Απ. Ὁκτώ (4) ὁ Τρίβραχος (5) υ υ υ

(α) Ἡ δὲ Θέσις καὶ Ἄρσις οὐκ ἐκ τοῦ τῶν συλλαβῶν ἀριθμοῦ γίνεται, ἀλλ' ἐκ τοῦ
τῶν χρόνων λόγου· δηλον γὰρ ὅτι τῆς βακχείας διπλασία τῶ χρόνω ἢ μακρὰ (Αριστ. δ.)

(1) Ὀν καὶ ἡγεμόνα καλοῦσι (Βακχ. ὁ γέρον) Πυρρήχιος δὲ ἐκλήθη, ὅτι βραχύ-
τατος ἐστὶ, καὶ ὀξείαν ποιεῖται τὴν κίνησιν τῶν χρόνων (Ἡρακλ.)

(2) Ἐκλήθη ἐκ τῆς Ἰάμβου γυναικός.

(3) Ἐκλήθη δὲ οὕτως, ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς τοιοῦτῳ μέτρῳ ἔχρῶντο (Σχολ. Ἡρακλ.)

(β) Ἄπλοῖ καὶ αὐτοὶ ὄντες, οἵτινες δὲν γίνονται ἀπὸ τῆν τῶν ἀπλῶν σύνθεσιν,
ἀλλ' ἀπὸ προσθήκην συλλαβῆς.

(4) Ὁ δὲ Ἡρακλείων (Σελ 10) διπλασίονας φησὶ τούτους εἶναι· ἐννοητέον δὲ
τῶν δισυλλάβων· οὗτοι μὲν γὰρ ὀκτώ, ἐκείνοι δὲ τέσσαρες τὸν ἀριθμόν.

(5) Καλεῖται δὲ καὶ χορεῖος ἄ. (Αριστ. δ.)

‘Ο Μολοσσός (1) — — —

‘Ο Δάκτυλος — υ υ

‘Ο Ἀνάπαιστος υ υ —

‘Ο Βακχεῖος (2) υ — —

‘Ο Παλιμβάκχειος (3) — — υ

‘Ο Ἀμφίβραχος (4) υ — υ

Καὶ ὁ Ἀφίμακρος (5) — υ —

Ἐρ. Πόσοι καὶ ποῖοι εἶναι οἱ Τετρασύλλαβοι;

Απ. Δεκαεξ̄ (α) ὁ Παρακελευσματικός υ υ υ υ

‘Ο Δισπόνδειος — — — —

‘Ο Διῖμαβος (6) υ — υ —

‘Ο Διτρόχαιος (7) — υ — υ

‘Ο Χορίαμβος (8) — υ υ —

‘Ο Ἀντίσπαστος υ — — υ

(1) Ἐκλήθη δὲ ἀπὸ τοῦ ἔθνους τῶν Μολοττῶν, (Ἀριστειδ.)

(2) Καὶ ὑποβάκχειος, καὶ ὑπερθετικός· ὅτι ὑπερτιθεμένην ἔχει τὴν βραχείαν
(Σχολ. Ἐπαιστ.)

(3) Ὡς ἐναντίος τῷ βακχεῖῳ, Παλιμβάκχειος κέκληται. (Ἐπαιστῶν)

(4) Ὡς ἐκατέρωθεν τῆς μακρᾶς βραχείαν ἔχων συλλαβήν.

(5) Διὰ τὸ ἐκατέρωθεν τῆς βραχείας τὰς μακρὰς ἔχειν· καλεῖται δὲ κρητικός, ὅτι ἀπὸ Κρητῶν εὐρεθῆναι δοκεῖ (Σχολ. Ἐπαιστῶν).

(α) Οἱ ὅποιοι εἶναι σύνθετοι ἐκ τῶν ἀπλῶν.

(6) Ἡ Ἰαμβικὴ ταυτοποδία. (Ἐπαιστῶν).

(7) Ἡ Τροχαϊκὴ ταυτοποδία, καὶ Κρητικός, καὶ διχόρειος (Ἐπαιστῶν).

(8) Καλεῖται δὲ καὶ Κύκλιος ὁ Χορίαμβος, ἔτι δὲ καὶ ὑποβάκχειος, καὶ Βακχεῖος κατὰ τροχαῖον (Σχολ. Ἐπαιστῶν Σελ. 83).

'Ο Ἴωνικός ἀπὸ μείζονος (1) — — υ υ
 'Ο ἀπὸ ἐλάσσονος υ υ — —
 'Ο Παίων ἀ. (2) — υ υ υ
 'Ο β'. (3) υ — υ υ
 'Ο γ'. (4) υ υ — υ
 'Ο δ'. (5) υ υ υ —
 'Ο Ἐπίτριτος ἀ. (6) καὶ (7) υ — — —
 'Ο β. (8) — υ — —
 'Ο γ'. (9) — — υ —
 Καὶ δ δ'. (10) — — — υ.

Ερ. Πῶς ἄλλως ὀνομάζονται οἱ πόδες οὔτοι ;

Απ. Δίστημοι, ἦτοι δίχρονοι (α)· τρίστημοι, τετράστημοι, πεντά-
στημοι, ἑξάστημοι, ἐπτάστημοι, καὶ ὀκτάστημοι.

(1) Ἴωνικός μὲν, ὅτι οἱ Ἴωνες αὐτῶ ἐκέχρηστο.

(2) 'Ο ἀ. Παίων καλεῖται καὶ Παιωνικός (Σχολ. 'Ηφαιστίων).

(3) 'Ο β'. καλεῖται καὶ συμβλητός, ἔτι δὲ καὶ Κρητικός (αὐτόθ)

(4) 'Ο γ'. καὶ Δυδιμαῖος, καὶ Κουρητικός, καὶ Δελφικός, καὶ Δρόμιος.

(5) 'Ο δ'. ὑπορχηματικός, καὶ Κρητικός.

(6) Ἐπίτριτον καλεῖται τὸ χῆμα, ἐπεὶ συνέστηκεν ἐκ ποδῶν λόγων ἐχόντων ἐπί-
τριτον, ὡς ἔχει τὰ τέσσαρα πρὸς τὰ τρία ('Αριστείδ.)

(7) 'Ο ἀ. Ἐπίτριτος καλεῖται καὶ Ἴππιος, καὶ Καρικός, καὶ Δόχμιος.

(8) 'Ο β'. καὶ τροχαϊκὴ ἐπτάσημος, καὶ Καρικός. ('Ηφαιστίων)

(9) 'Ο γ'. Ἰαμβικὴ ἐπτάσημος, ἢ 'Ρόδιος, καὶ περιοδικός. ('Ηφαιστίων)

(10) 'Ο δ'. καλεῖται καὶ ἀντισπατικὴ ἐπτάσημος, καὶ μονογενής. ('Ηφαιστίων)

(κ) Σημεῖον γὰρ ὁ χρόνος καλεῖται.

Ερ. Πόσοι καὶ ποῖοι εἶναι οἱ δίσημοι ;

Απ. Εἷς ὁ Πυρρήχιος.

Ερ. Πόσοι καὶ ποῖοι οἱ τρίσημοι ;

Απ. Τρεῖς ὁ Ἰαμβος, ὁ Τροχσῖος, καὶ ὁ Χορεῖος.

Ερ. Πόσοι καὶ ποῖοι οἱ τετράσημοι ;

Απ. Τέσσαρες ὁ Σπονδεῖος, ὁ Δάκτυλος, ὁ Ἀνάπαιστος, καὶ ὁ Παρκελευσματικός.

Ερ. Πόσοι καὶ ποῖοι οἱ πεντάσημοι ;

Απ. Ἑπτὰ ὁ Βακχεῖος, ὁ Ἀμφίμακρος, ὁ Παλιμβάκχειος, ὁ Παιῶν α', ὁ β', ὁ γ', καὶ ὁ δ'.

Ερ. Πόσοι καὶ ποῖοι οἱ ἑξάσημοι ;

Απ. Ἑξ ὁ Ἀντίσπαστος (α), ὁ Ἰωνικός ἀπὸ μείζονος, ὁ Ἰωνικός ἀπὸ ἐλάσσονος, ὁ Διτρόχαιος, ὁ Διταμβος, καὶ ὁ Χορίαμβος.

Ερ. Πόσοι καὶ ποῖοι οἱ ἑπτάσημοι ;

Απ. Τέσσαρες ὁ Ἐπίτρυτος α', ὁ β', ὁ γ', καὶ ὁ δ'.

Ερ. Πόσοι δὲ καὶ ποῖοι οἱ ὀκτάσημοι ;

Απ. Εἷς ὁ Δισπόνδειος.

(α) Ὁ Ἀντίσπαστος καλεῖται καὶ Σπονδιακός, καὶ Βακχεῖος κατὰ Ἰαμβόν (Σχολ. Ἡρόδοτου).

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΙΚΟΣΙΟΚΤΩ ΠΡΩΜΙΚΩΝ
ΠΩΔΩΝ.

Ἄντα- στος υ υ -	Ἴων. ἀπό- ἐλάσσων υ υ - -			Ἴων. ἀ- πόμελλον - υ υ υ	Ἑλάγι- μαχος - υ υ υ
Παίων γ. υ υ - υ	Χορσίος υ υ υ	Προκελευσματικός υ υ υ υ υ		Ἐπίτριτος δ'. - - - υ	Ἐπίτρι- τος γ. - - υ -
Παίων δ'. υ υ υ -		Πυρρίχιος υ υ		Σπονδείος - -	Διστύν δείος - - - -
Παίων β'. υ - υ υ υ		Ἴαμβος υ -		Τροχάιος - υ	Χορίαμ- βος - υ υ -
Ἄντι- παστος υ - - υ	Ἄλφι- βραχύς υ - - υ	Διῆμβος υ - - υ -		Παίων δ'. - υ υ υ υ	Λατυλαός - υ υ υ
Βαρχεῖος υ - - -	Ἐπίτρι- τος δ. υ - - -				Ἐπίτριτος β'. - υ - -
					Ἀμφί- μαχος - υ -

* 31